

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

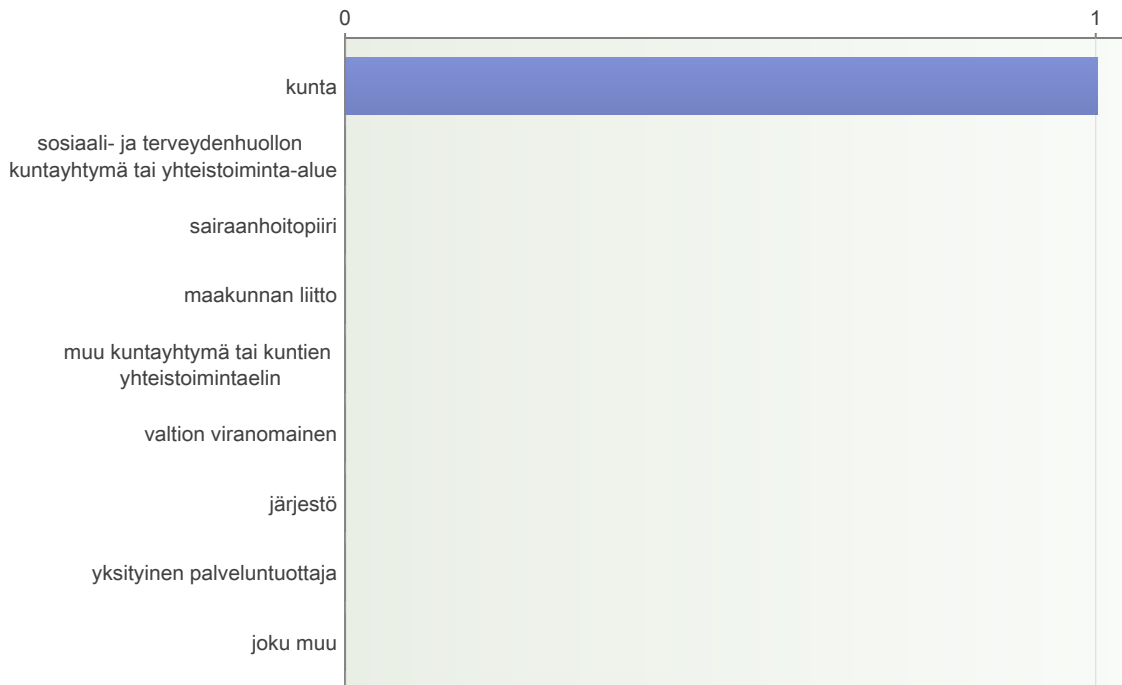
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Inarin kunta	Mari Palolahti	Kunnanjohtaja Toni K. Laine, 0405943253, toni.k.laine@inari.fi	4.12.2017	Inarin kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

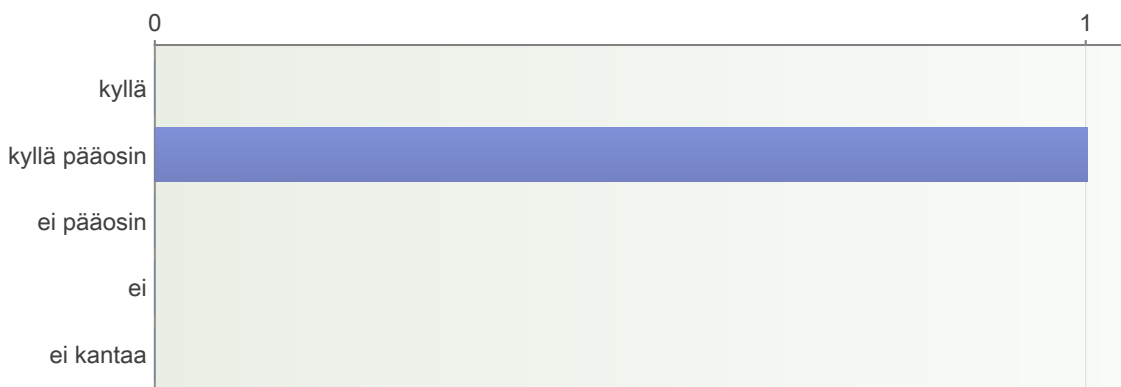
Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun siirtäminen suuremmille toimijoille voi parantaa yhdenvertaisuutta alueille ja sitä kautta myös terveys- ja hyvinvointierot voivat kaventua alueellisesti. Valinnanvapauden laajentaminen sinänsä on tavoiteltava asia. Nyt esitetty malli on jonkin verran selkeämpi kuin edellinen, mutta se on edelleen sekä maakunnan ohjauksen että asiakkaan näkökulmasta monimutkainen ja edellyttää uudenlaista osaamista ja resursseja johtamiseen. Koska esitetystä mallista ei ole aiempia kokemuksia, sen vaikutuksista terveys- ja hyvinvointieroihin ja palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ei tiedetä. Esitysluonnos tulee todennäköisesti heikentämään maakuntien ja maakunnan sisällä olevien alueiden välistä yhdenvertaisuutta, koska harvaan asuttujen ja erityisluontoisten alueiden (kuten Inari) monipuolisen tuottajaverkon muodostumista ei tässäkään mallissa voida taata. Esitetty malli edellyttää asiakkailta aktiivisuutta, osaamista ja toimintakykyä. Toimivan ja kattavan asiakasohjausprosessin kehittäminen lyhyessä ajassa on erittäin haastavaa.

Esitettyssä mallissa ei tuoda selkeästi esille, miten saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeudet saamenkielisiin ja saamenkulttuurisiin palveluihin varmistetaan yhdenvertaisuuden ja valinnanvapauden näkökulmasta. Saamenkielisillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluihin siten, että kaikki kolme saamenkieltä ja saamenkulttuuri tulee riittävällä tavalla huomioiduksi palvelujen tuottamisessa.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

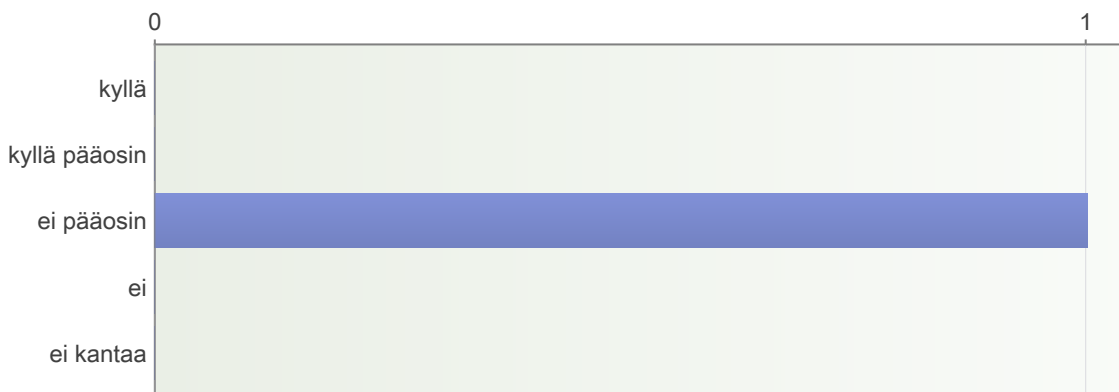
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edistää, mutta ei kaikilta osin tarkoituksenmukaisella tavalla. Esitetty malli edistää toimintakykyisten, tietoa hakevien asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia palveluntuottajan valinnassa niillä alueilla, joissa ylipäätään on mahdollisuuksia valita. Mm. mielenterveys- ja päihdeasiakkailla, muistisairailta ja muilla paljon palveluja tarvitsevilla ihmisillä tulee olemaan vaikeuksia valinnanvapauden toteuttamisessa, koska se on monimutkainen järjestelmä. Malli korostaa asiakkaiden vastuuta ja palveluohjauksen onnistumista, sillä asiakkailta edellytetään osaamista valintojen tekemiseen ja palvelujen sisällön arvioimiseen.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

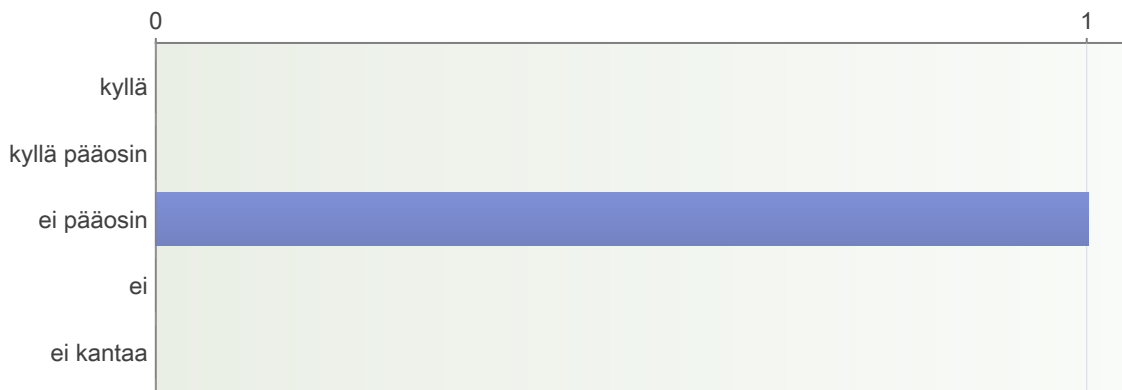
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toimintakykyisille asiakkaille, jotka osaavat hakea luotettavaa tietoa ja pystyvät arvioimaan omaa palvelutarvetta, uudistus lisää mahdollisuuksia. Alueellisesti tämäkään ei kuitenkaan toteudu, koska maakuntien palvelutarjonnat tulevat olemaan erilaisia. Uudistus edellyttää, että asiakkaille on tarjolla monipuolista, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa valintojen tekemiseksi. Palveluohjauksen merkitys korostuu monimutkaisessa järjestelmässä.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

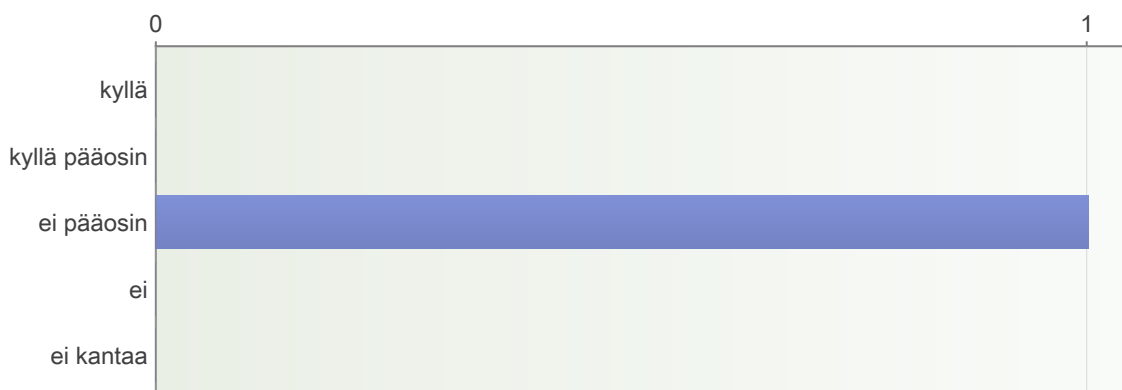
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty malli vaikeuttaa edelleen koko uudistuksen päätavoitetta, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen asiakaslähtöistä integraatiota. Paljon palveluja tarvitsevan asiakkaan kohdalla palvelujen yhteensovittaminen ja palveluohjausprosessin rakentaminen vaikeutuvat, kun osassa palveluista on valinnanvapaus ja osasta vastaa maakunta. Maakunnan tulisi vastata palvelujen yhteensovittamisesta, mutta maakunnan ohjauskeinot ovat rajallisia ja vaativat merkittävää osaamista mm. sopimusohjauksessa ja valvonnassa.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

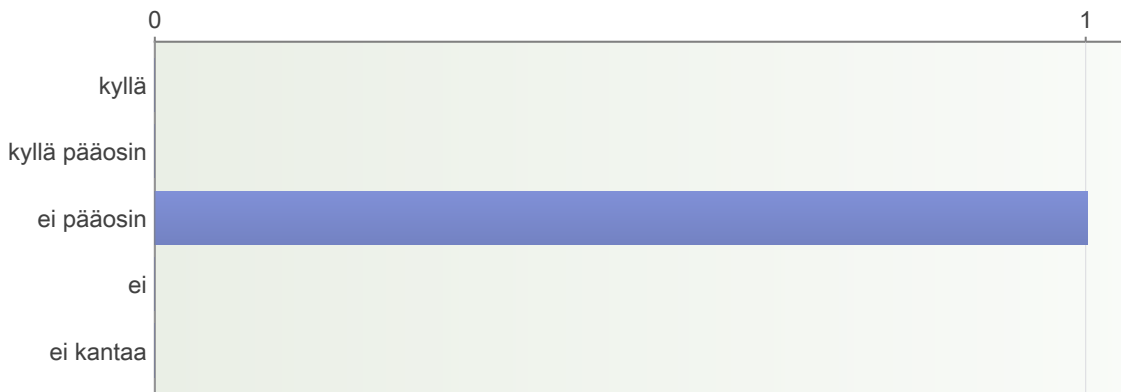
Vastaajien määrä: 1

- Esitetyssä mallissa palvelujärjestelmän pirstaleisuus, monituottajamallin monimutkaisuus ja maakunnalta vaadittava palveluohjaus, osaaminen ja johtaminen sisältävät suuren riskin integraation epäonnistumiseen. Integraation onnistuminen on suurelta osin jätetty esityksessä maakunnan harteille.

Yhteen sovitettujen tietojärjestelmien toimivuus on ehdoton edellytys integraation minkäänlaiselle onnistumiselle.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys edelleen kaventaa maakunnan itsehallintoa, lisää niiden tehtäviä ja erityisesti hallintoa ja byrokratiaa. Maakunnalta edellytetään uudenlaista osaamista mm. sopimusoikeuden ja liiketalouden osalta. Tämä osaaminen tulee vaihtelevaan eri maakunnissa. Esityksessä rajataan maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta mm. määrittelemällä asiakasseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelut.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena tulee olla uusien toimintatapojen ja innovaatioiden käyttöönoton edistäminen. Palvelutuottajilta, samoin kun maakunnalta on edellytettävä tätä osana sopimusohjausta ja taloudellisia kannusteita. Digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja uudet innovaatiot voidaan kuitenkin toteuttaa valinnanvapausmallista riippumatta. Esiteetty malli edellyttää niin paljon uudenlaista osaamista maakunnissa, että tämä väistämättä johtaa maakuntien eriarvoistumiseen myös kehittämisen näkökulmasta.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetystä valinnanvapausmallista ei ole aiempaa kokemusta, joten kustannusten kasvua on mahdoton arvioida. Menokasvun hillitseminen edellyttäisi palvelujen integraation toteutumista ja palveluverkoston järkiperaistämistä. Maakunnalla ei ole riittävää oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja palveluketjuista. Lisäksi maakunnat voivat soveltaa mallia eri tavoin, mikä vaikeuttaa taloudellisten vaikutusten arviointia. Monimutkaista järjestelmää on vaikea hallita ja riskinä on kustannusten kasvu erityisesti hallinnon osalta sekä päällekkäisten palvelujen osalta. Maakunta viimekädessä vastaa palvelujen turvaamisesta ja tämä osaltaan voi lisätä kustannuksia päällekkäisenä resursointina.

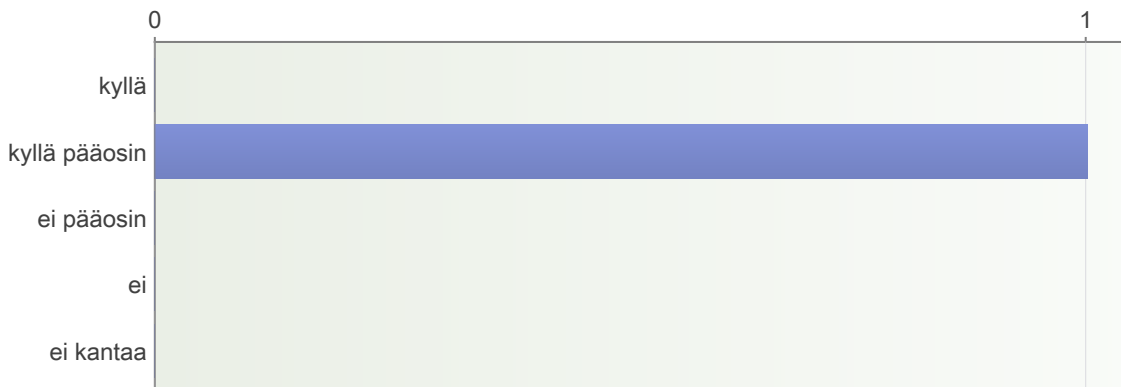
Esitetty malli tulee todennäköisesti lisäämään palvelujen kysyntää, esimerkiksi suun terveydenhuollossa. Kuten Kuntaliitto lausunnossaan toteaa, palvelujen kasvava kysyntä saattaa kohdentua sellaisiin helppoihin, itsestään paraneviin sairauksiin, joiden hoitaminen kuluttaa kokonaisresursseja, mutta ei tuota hyvinvointi- tai terveyshyötyä. Kun valinnanvapauden laajentaminen lisää kustannuksia, se merkitsee kiinteällä budjettirajoitteella sitä, että palvelujen kattavuutta tai sisältöä täytyy pystyä supistamaan tai palvelujen laatua alentamaan.

Maakuntaan siirtyvän henkilöstön palkkojen harmonisoinnista tulee olla selkeä erillismääräys ja palkkaharmonisaatio vaatii pitkän siirtymäajan. Joka tapauksessa se tulee lisäämään kustannuksia. Myös palveluntuottajien lisääntyvä kilpailu osajista tulee nostamaan palkkakustannuksia.

Tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja investoinnit aiheuttavat alkuvaiheessa suurta kustannusten kasvua, mutta todennäköisesti ne hillitsevät kustannuksia tulevaisuudessa. Yhteensovittaminen tulee olla kansallisesti ohjattua ja rahoitettua.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

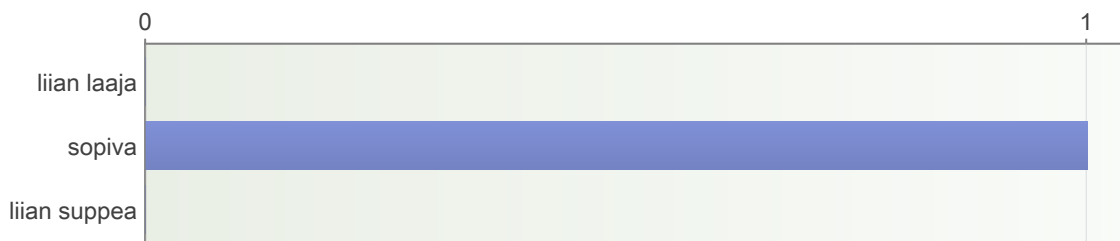
20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien yhtiöittämisvelvoite valinnanvapauden piirissä olevien palvelujen osalta on poistettu ja tämä voi turvata aikaisempaa esitystä paremmin palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

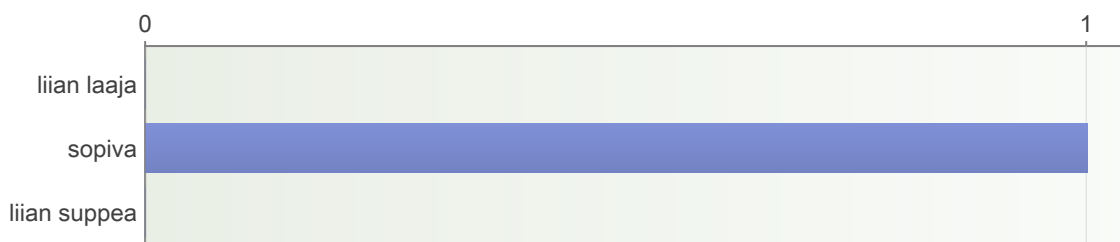
- Palveluvalikoiman täsmentäminen edellisestä lakiluonnoksesta on selkeyttävä. Paljon palveluja tarvitsevan asiakkaan kohdalla palvelut pirstoutuvat liian monen toimijan vastuulle kuten yksityisen sote -keskuksen, maakunnan liikelaitoksen ja asiakassetelipalveluntuottajien kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan sote -keskuksissa on oltava sisätautien, lastentautien, geriatrian ja silmätautien erikoisalojen konsultaatio- ja avovastaanottopalvelua. Tällaiset vaatimukset lisäävät kilpailua kyseisten alojen erikoislääkäreistä ja voi pahimmillaan vaarantaa maakunnan vastuulla olevan erikoissairaanhoidon ja päivystyksen välttämättömät henkilöstöresurssitarpeet.

Kuntaliiton lausunnon mukaisesti laissa tulisi määritellä sote -keskuksen palveluvalikoima ainoastaan 1 momentin mukaisesti. Palveluvalikoiman laajentaminen erikoislääkärin tai muiden ammattihenkilöiden konsultaatioihin olisi mahdollista ja tapahtuisi maakunnan määrittämällä tavalla.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

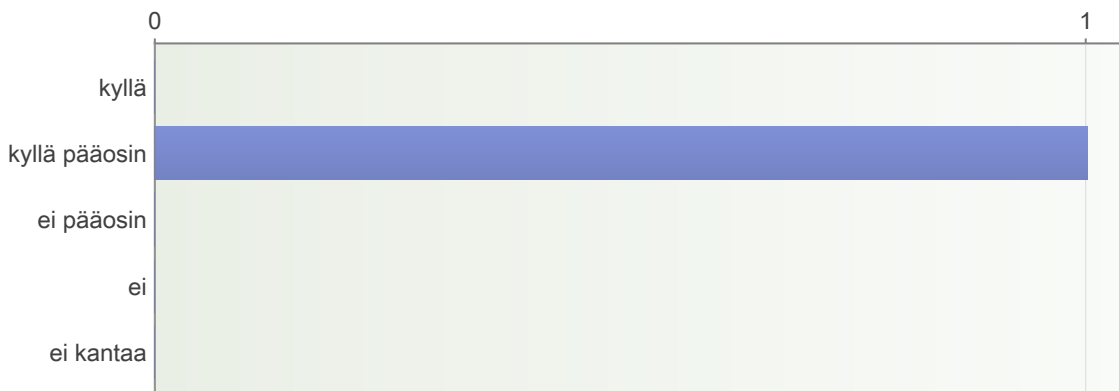
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälän sisältö suun terveydenhuollon osalta on epäselvä. Kuntaliiton esityksen mukaisesti laissa tulisi määritellä suun hoidon yksiköiden palveluvalikoima 3 momentin mukaisesti. Palveluvalikoiman laajentaminen erikoislääkärin tai muiden ammattihenkilöiden konsultaatioihin ja vastaanottopalveluihin olisi mahdollista ja tapahtuisi maakunnan päättämällä tavalla.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

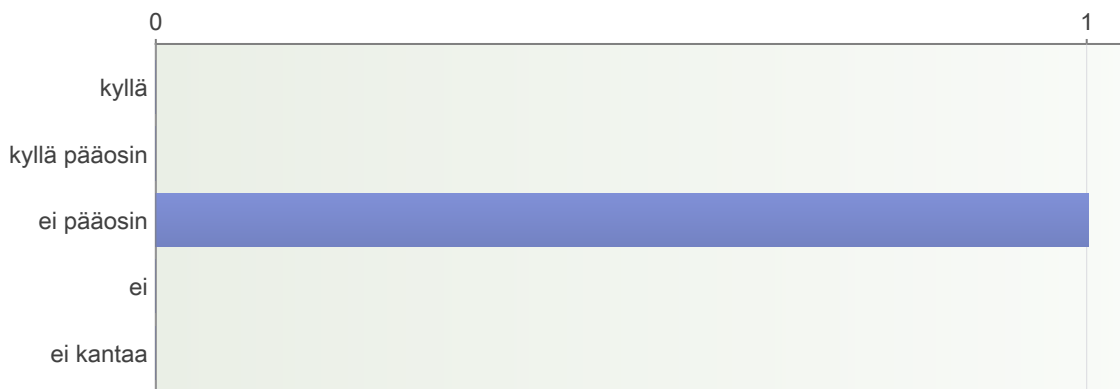
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Sote -keskukset pysyvät palveluiltaan nykyisinä terveyskeskuksina, koska esitettyssä mallissa sosiaalipalveluita ei keskuksissa ole ohjausta ja neuvontaa lukuun ottamatta. Eli tosiasiallista integraatiota esitetty malli ei palvele.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

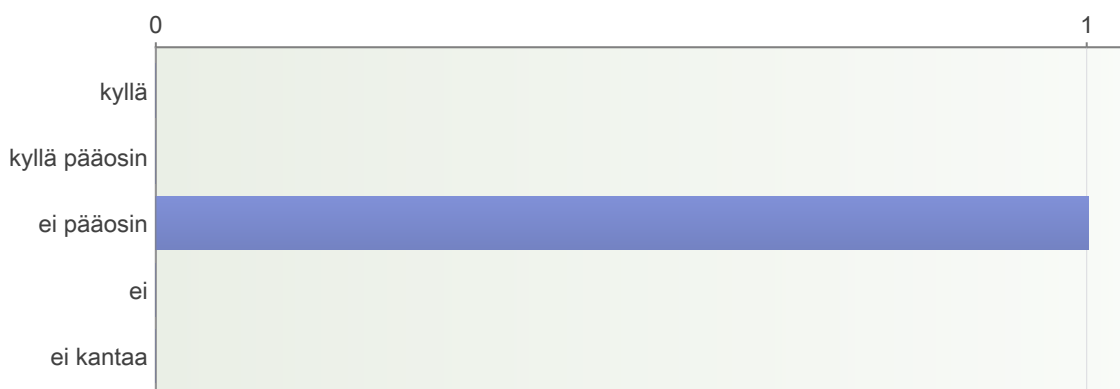
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla tulisi olla oikeus päättää mitä palveluita on suoran valinnan palveluissa ja mitä maakunnan liikelaitoksen tuottamina järjestetään.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

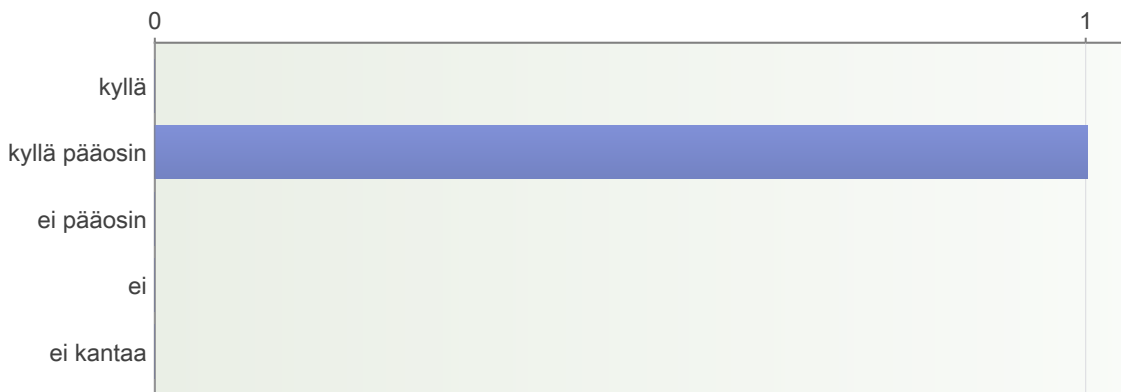
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetyssä mallissa sosiaalipalveluja saa tosiasiallisesti vain maakunnan toimesta, sote -keskukset ovat todellisuudessa nykyisiä terveyskeskuksia. Tämä on selkeä linjaus, mutta antaa sosiaalihuollon ammattihenkilöille vain konsultoivan roolin, mikäli heillä ei samalla ole päätöksenteko-oikeutta.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

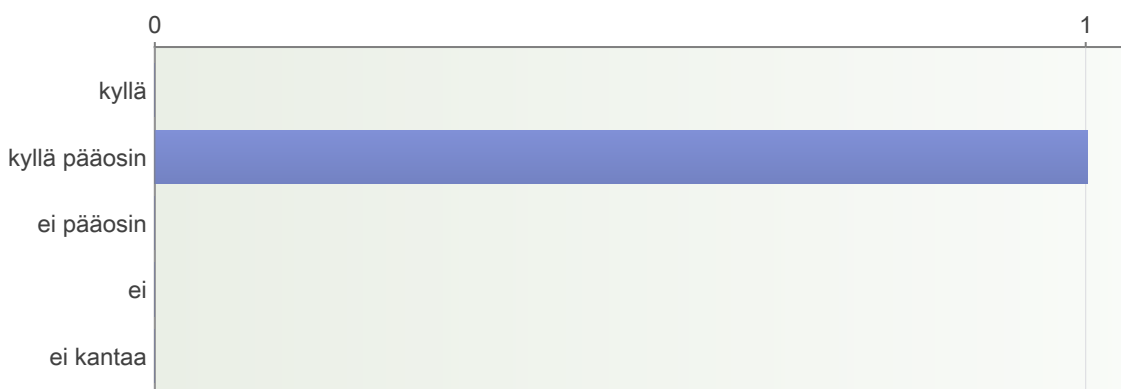
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valintaoikeuden koskevaa rajoitusta on nyt täsmennetty pykälässä 13 mm. lastensuojelun osalta. Esitetty pykälä 21 § kuitenkin mahdollistaisi mm. lastensuojelutarpeen arvioinnin kohteena olevan perheen siirtymisen toiseen maakunnan liikelaitokseen, joka vaikeuttaisi ja pitkittäisi arviointia. Lakiluonnoksen 12 §:n tulisi sisältää myös rajoitus koskien lastensuojelulain 26 §:ää lastensuojelutarpeen arvioinnista.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Viitaten edelliseen kohtaan asiakkaan oikeutta valita liikelaitoksen palveluyksikkö tulisi olla mahdollisuus rajata palvelutarpeen arvioinnin ollessa kesken.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

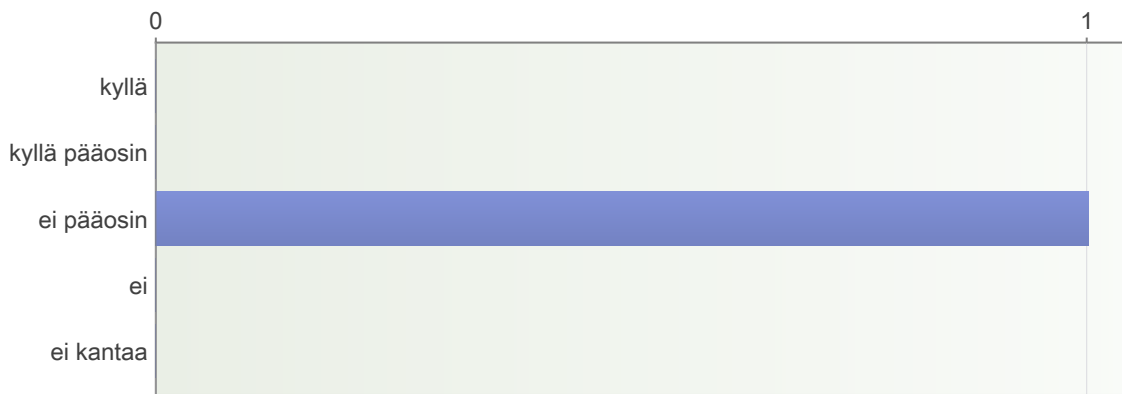
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnosta on nyt selkiytetty, kun esityksessä on määritelty vain yksi seteli ja setelin voi myöntää vain maakunta.

Maakunnan tulisi itse määritellä palvelut, joihin asiakasseteli annetaan. Kuten Kuntaliitto toteaa, samalla maakunnalle voitaisiin säätää velvollisuus asettaa tavoitteet valinnanvapauden toteutumiseksi ja niiden toteutumisen seurannalle.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

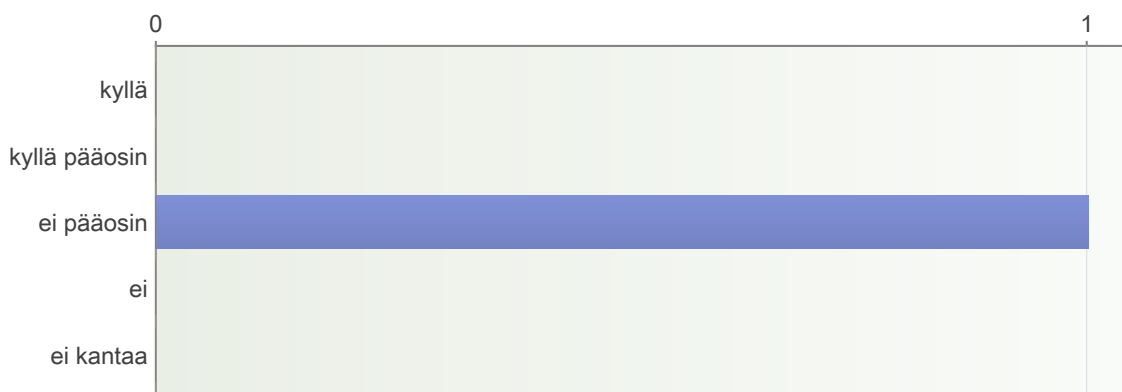
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannustehokkuus kärsii, mikäli pykäläehdotus ja sen rajaukset aiheuttavat päällekkäisiä valmiuksia palvelutuotantoon maakunnan ja asiakassetelipalveluntuottajien toimesta. Kuntaliiton muutosesitys, että 24 § 2 momentissa mainittu mahdollisuus rajata palveluja, jos se on tarpeellista, on suositeltava.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

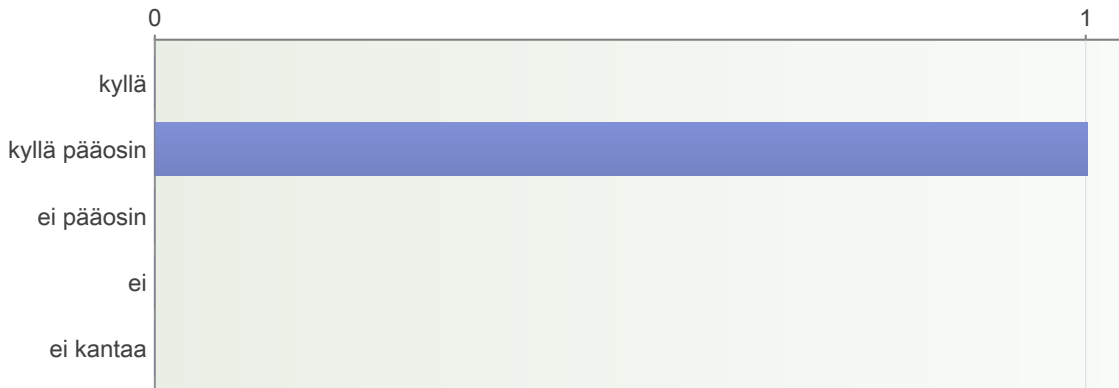
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty asiakassetelin laajamittainen käyttöönotto vaarantaa maakuntien velvollisuuden turvata palvelujen saanti sekä päivystyksen järjestämisen. Riskinä on myös asiakkaan palveluketjun pirstaloituminen ja hoidon jatkuvuuden epäonnistuminen.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan asema ja oikeudet vaihtelevat sen mukaan, missä hän asuu. Valinnanvapaus asiakassetelin osalta riippuu siitä, onko palveluntuottajia useampia ja tämä ei toteudu kaikkien palvelujen osalta yhdenvertaisesti edes maakuntien sisällä.

Lakiluonnos antaa ymmärtää, että palveluntuottaja voi myös kieltäytyä asiakkaan vastaanottamisesta ja näin ollen paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat helposti jäävät maakunnan asiakkaiksi.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

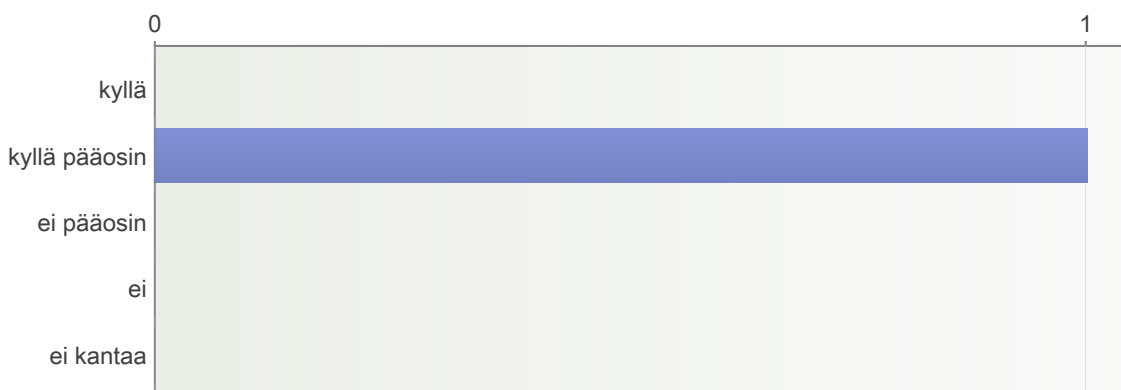
Vastaajien määrä: 1

- Kuten vaikutusarvioinnissa todetaan, asiakassetelipalveluntuottajien mahdollisuus valita asiakkaansa voi johtaa vaikeimman asiakassegmentin valikoitumiseen maakunnan oman tuotannon asiakkaiksi. Esitys mahdollistaa edelleen palveluntuottajien asiakasvalikoinnin.

Jos maakunta ei voi päättää asiakassetelipalveluista, vaarana on kustannusten kasvu päällekkäisissä palveluissa.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti vahvistaa asiakkaan valinnanvapautta ja itsemääräämisoikeutta ja samalla lisää asiakkaan vastuuta. Asiakkaalta edellytetään vahvaa toiminta- ja arviointikykyä. Maakunnalta edellytetään huomattavaa resursointia riittävän tiedon välittämiseen ja ohjaukseen. Maakunnan liikelaitoksen tulee antaa asiakkaalle selvitys palvelujen saatavuudesta, laadusta ja kustannuksista, jotta asiakas voisi arvioida henkilökohtaisen budjetin käyttöönottoa.

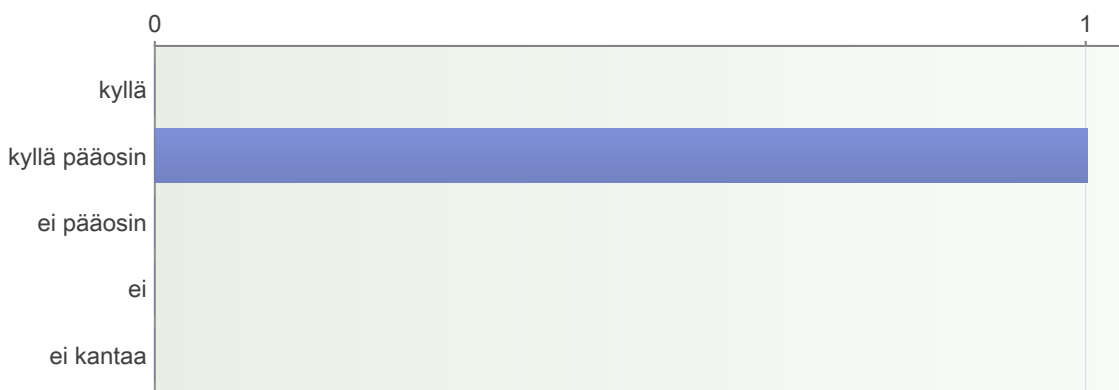
Kuten vaikutusarvioinnissa todetaan, henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajien mahdollisuus valita asiakkaansa voi tässäkin palvelussa johtaa vaikeimman asiakassegmentin valikoitumiseen maakunnan oman tuotannon asiakkaiksi. Esitys mahdollistaa edelleen palveluntuottajien asiakasvalikoinnin.

Henkilökohtaisen budjetin käytön vaikuttavuudesta ei ole tutkittua tietoa. Kansainvälisten kokemusten perusteella kustannukset kyllä kasvavat.

Henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin ero jää lakiluonnoksessa vähäiseksi. Perusteluissa eroksi mainitaan se, että henkilökohtaisessa budjetissa asiakas voi vaikuttaa enemmän myös palvelun sisällön valintaan tuottajan valinnan lisäksi. Maakunnan liikelaitos vastaisi maksuista palveluntuottajille asiakkaan toteutuneen palvelun perusteella. Henkilökohtaista budjettia tulisi ensisijaisesti kokeilla pilotoimalla joissain maakunnissa ja sen jälkeen arvioida sen hyötyjä suhteessa asiakasseteliin. Vähintäänkin vaatimus henkilökohtaisen budjetin käyttöönotosta tulisi tulla voimaan yhtäaikaisesti asiakassetelin käyttöönoton kanssa.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

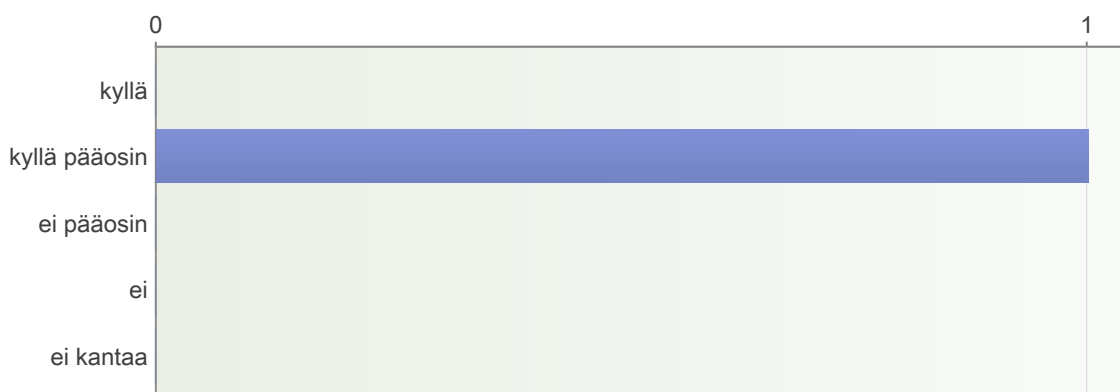
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 5 §:n mukainen yksi yhteinen asiakassuunnitelma on sinänsä kannatettava. Vastuukysymykset jäävät kuitenkin epäselviksi. Riskinä on päällekkäinen työ ja sitoutuminen suunnitelmaan eri organisaatioissa sekä se, että kokonaisvastuuta ei ota kukaan. Prosessi näyttyy myös byrokraattiselta ja hallinnollisesti raskaalta.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

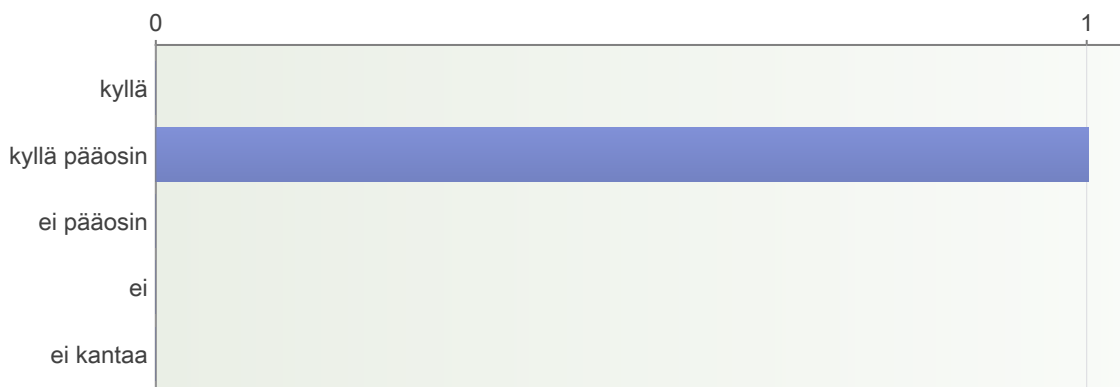
- Hyväksymismenettely on välttämätön keino maakunnalle ohjata palveluntuottajia. Esitetty menettely lisää hallinnollista työtä maakunnassa ja edellyttää uudenlaista osaamista ja resursointia. Maakunnat voivat asettaa erilaisia ehtoja palveluntuottajille ja tämä ei edistä alueiden yhdenvertaisuutta.

Lakiluonnoksesta saa käsityksen, että oikeus käyttää saamenkieltä koskee vain suoran valinnan palveluja, koska 41 §:ssä mainitaan vain suomen ja ruotsin kieli. Onko tarkoitus, että maakunnan liikelaitos ei voi asettaa asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin ehdoksi saamenkielistä palvelua? Maakunnan liikelaitoksen tulee voida tarvittaessa asettaa saamenkielisten palvelujen saaminen yhdeksi ehdoksi saamelaisten kotiseutualueella silloin, kun se on asiakkaan kannalta välttämätöntä.

49 § mahdollistaa palveluntuottajille asiakasvalikoinnin ja voi ohjata paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat pelkästään maakunnan liikelaitokseen. Tällöin valinnanvapaus ei toteudu.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

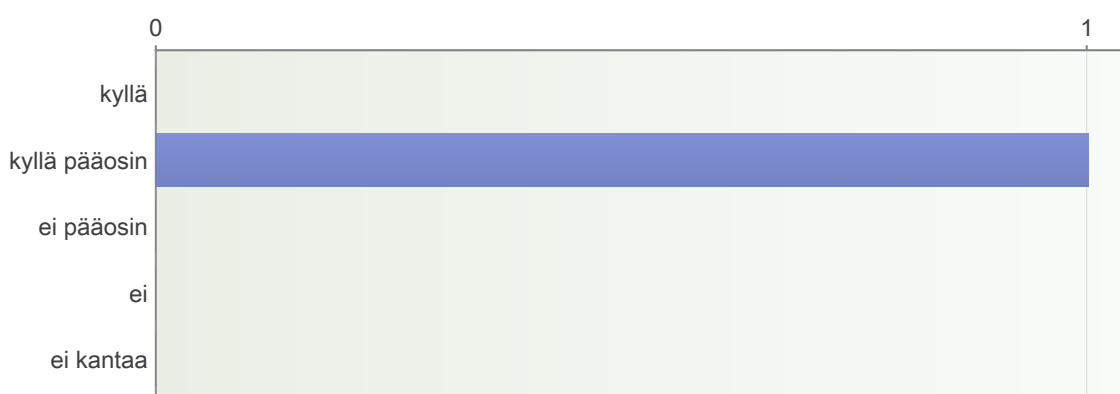
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälän 3 momentti mahdollistaa, että ehtoja voi asettaa koskemaan myös vain tietyllä maakunnan alueella toimivia sote -keskuksia tai muita toimijoita. Tämä huomioi hyvin maakuntien sisäiset, erilaiset toimintaympäristöt ja asiakkaiden tarpeet.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

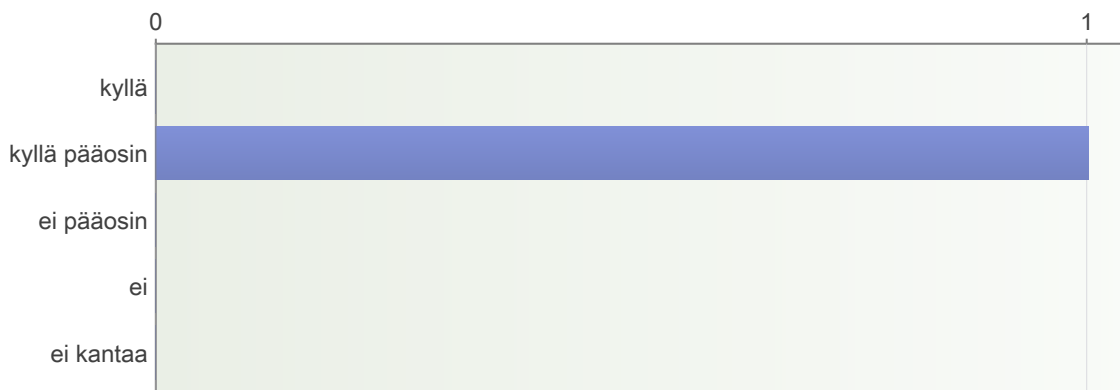
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa myös asiakassetelipalveluntuottajien ja henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajien kanssa maakunnalla syntyy sopimussuhde, kun palveluntuottaja sitoutuu asiakkaan vastaanotettuaan palvelun tuottamista koskeviin ehtoihin. Tämä on parannus aiempaan ja mahdollistaa maakunnan valvonnan ja ohjauksen.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

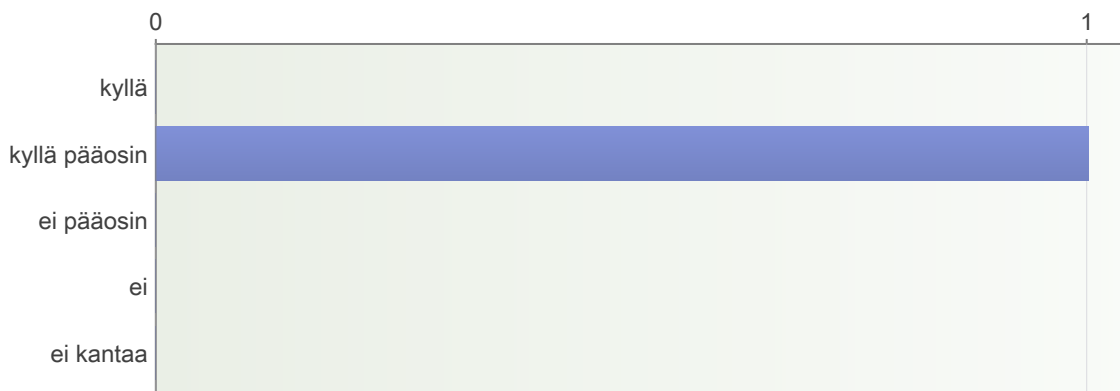
- Lakiluonnoksessa on lisätty maakunnalle oikeus valvoa myös palveluntuottajien alihankkijoita ja tämä on tarpeellinen lisäys. Suoran valinnan palveluntuottajat vastaavat alihankkijoidensa antamasta palvelusta, mutta maakunnan tulee kuitenkin vastata kokonaisuudesta.

Suoran valinnan palveluntuottajat voivat edelleen itse määritellä millä alueella ne tuottavat toimipisteensä ulkopuolella annettavia palveluja (kuten asiakkaan kotiin), jos niitä sisältyy suoran valinnan palveluihin. Sama oikeus koskee myös asiakassetelipalveluntuottajia ja henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajia. Tämä oikeus tulee vaikuttamaan erityisesti kaupunkien ulkopuolella asuvien yhdenvertaisuuteen valinnanvapauden toteutumisessa.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

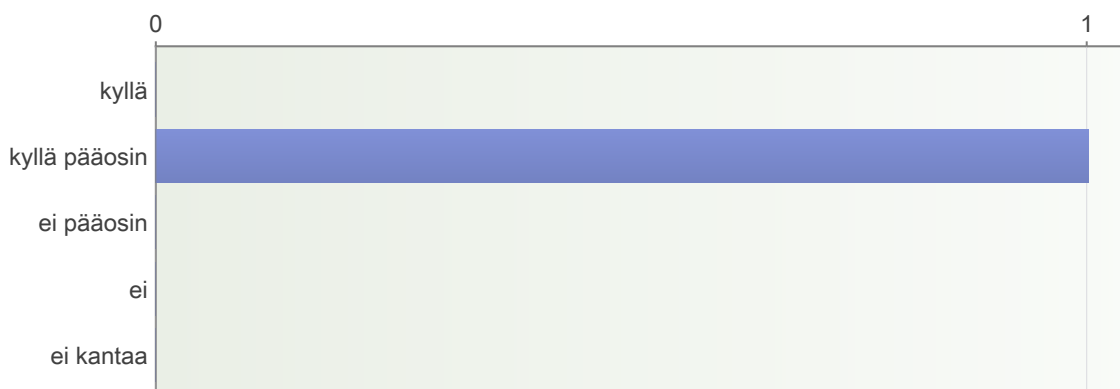
Vastaajien määrä: 1

- Korvausjärjestelmän tulee kannustaa kustannustehokkaaseen ja vaikuttavaan palvelutuotantoon. Korvausten määräytymisperusteet eivät saa ohjata palveluntuottajia siirtämään paljon palveluja tarvitsevia asiakkaita maakunnan hoidettavaksi.

Palvelujen tuotteistamisen tulee perustua kansalliseen määrittelyyn alueiden yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

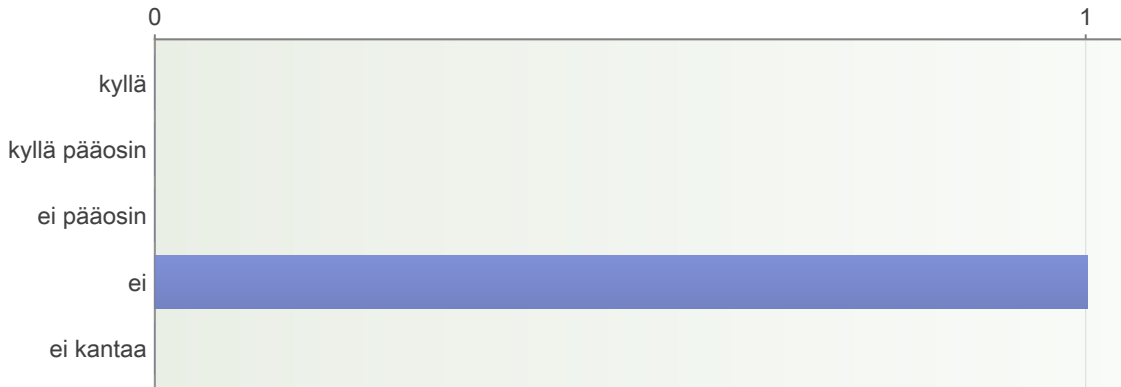
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset mahdollistavat maakuntien erilaisten toimintaympäristöjen ja alueellisten erityispiirteiden huomioimisen, kuten pitkien etäisyyksien.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

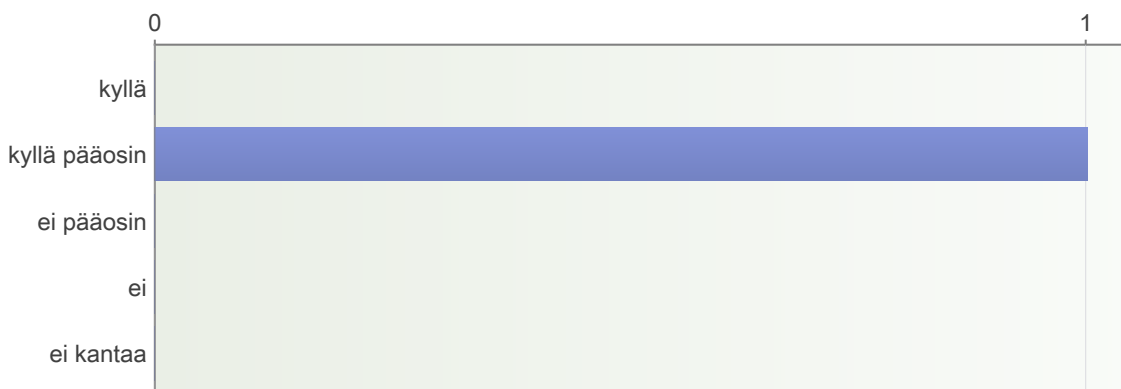
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla on viimesijainen vastuu palvelujen turvaamisesta ja tämä osaltaan asettaa sen eriarvoiseen asemaan muihin palveluntuottajiin nähden.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

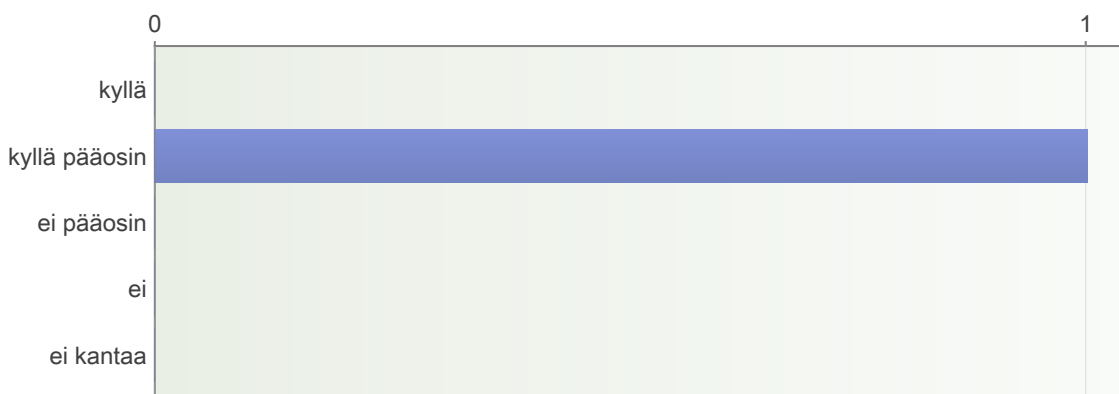
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin käyttöönotto vaiheittain on hyvä muutos. Henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto tulee olla korkeintaan samanaikainen asiakassetelin kanssa. Henkilökohtaisen budjetin pilotoinnille tulisi antaa pidempi määräaika ja ottaa se mahdollisesti lakisääteiseksi vasta sitten, kun on olemassa luotettavaa arviointia asiakassetelin riittävydestä.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

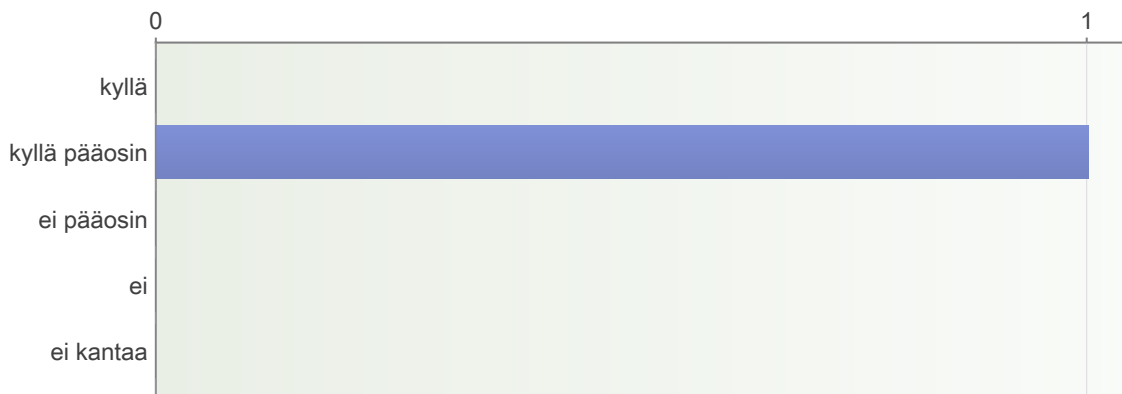
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Porrastettu voimaantulo parantaa palvelujen saatavuutta siirtymävaiheessa. Ennen valinnanvapauden voimaantuloa on edellytettävä, että tietojärjestelmien yhteensovittaminen on toteutettu vähintäänkin asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

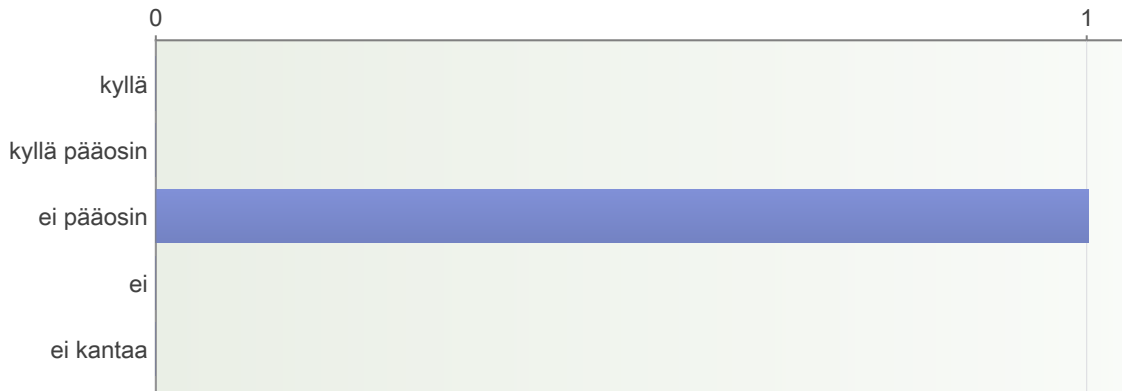

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

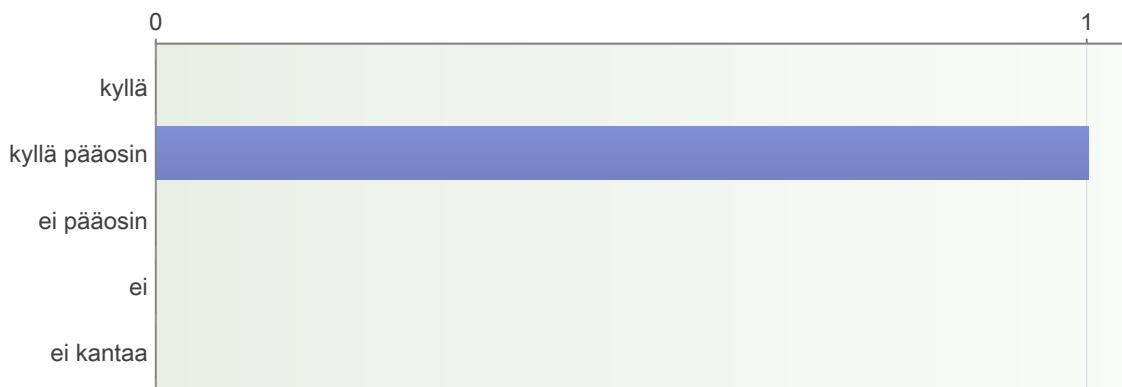
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluntuottajille asetettavat vaatimukset voivat vähentää pienten yritysten määrää. Uhkana on markkinoiden keskittyminen suurille yrityksille.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusarviointi on tehty aikaisempaa paremmin. Valinnanvapauslakiluonnos sisältää kuitenkin paljon sellaisia asioita, joita ei ole käytössä muissa maissa ja näin ollen kokemusperusteista tietoa ei ole saatavilla.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien rooli muuttuu täysin ja niiden sopeutumista muutokseen on vaikeaa ennakoita.

Valinnanvapaus tulee lisäämään maakunnan ja muiden palveluntuottajien kilpailua osaavasta henkilöstöstä, josta jo nyt on erityisesti haja-asutusalueilla pulaa. Tämä tulee lisäämään palvelujen keskittymistä kaupunkeihin, etenkin kun kuntien vaikutusmahdollisuudet henkilöstön rekrytoimiseen poistetaan. Haasteeksi nousee julkisen sektorin kyky sopeutua esitetyssä ajassa nopeasti muuttuviin tilanteisiin, joita seuraa asiakkaiden valinnanvapauden toteuttamisesta.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty valinnanvapausmalli korostaa edelleen valinnanvapautta terveydenhuollon palveluissa eikä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen integraatio toteudu.

Kustannusten kasvun hillitseminen esitetyn valinnanvapausmallin kautta on hyvin epävarmaa.

Esitetty valinnanvapausmalli vähentää ihmisten yhdenvertaisuutta maakuntien välillä ja maakuntien sisällä.

Saamelaiden kotiseutualueella saamelaisten oikeudet saamenkielisiin ja saamenkulttuurisiin palveluihin tulee turvata yhdenvertaisesti valinnanvapauslainsäädännössä. Erityisesti on huomioitava inarin- ja koltansaamenkielisten palvelujen saatavuus.

Lapin maakunnassa sosiaali- ja terveyspalveluissa tehdään yhteistyötä myös Norjan ja Ruotsin kanssa. Rajayhteistyö on keino myös turvata pohjoissaamenkielisten palvelujen saatavuutta.

Valinnanvapauslainsäädännössä tulee varmistaa, että sopimus pohjaista, joustavaa yhteistyötä voidaan edelleen tehdä ja kehittää ja näin parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta Lapin alueella.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.